

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/213841,90-rocznica-urodzin-Adama-Plesnara.html>
26.02.2026, 20:35

90. rocznica urodzin Adama Pleśnara

Działacz społeczny i opozycjonista w czasach PRL. Jako uczeń Liceum Ogólnokształcącego w Paczkowie współtworzył konspiracyjną organizację młodzieżową „Krucjata”, za co w 1950 r. został relegowany ze szkoły. W 1951 r. aresztowano go i skazano na 1,5 roku więzienia, które odbywał w zakładach karnych w Nysie, Opolu i Jaworznie. Po wyjściu z więzienia kontynuował działalność społeczną, angażując się w różne inicjatywy na rzecz demokracji i praw człowieka. Został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski za zasługi w działalności na rzecz przemian demokratycznych w Polsce. 17 lutego przypada 90. rocznica jego urodzin.

[Adam Pleśnar Krucjata Opozycja w PRL Służba Bezpieczeństwa \(SB\)](#)

17.02.2026

Na czele antykomunistycznej „Krucjaty”

Tajna, młodzieżowa organizacja „Krucjata” powstała na początku 1949 r. w Liceum Ogólnokształcącym w Paczkowie. Celem działania była obrona katolickiego charakteru swojej szkoły, ponieważ dyrekcja liceum rozpoczęła akcję likwidacji krzyży wiszących w salach edukacyjnych oraz zaczęto proces tworzenia w każdej klasie licealnej kół Związku Młodzieży Polskiej. W odpowiedzi grupa uczniów rozpoczęła działalność o charakterze protestacyjno-agitacyjnym. Polegała ona przede wszystkim na wieszaniu w salach krzyży, jak również przejawiała się w aktywnym występowaniu przeciwko agitatorom nakłaniającym do tworzenia kół ZMP.

Do najaktywniejszych działaczy „Krucjaty” należeli m.in.: Adam Pleśnar ps. „Grom”, Kazimierz Cichowski, Kazimierz Łopuch, Stanisław Masiukiewicz, Marian Sokołowski i Barbara Wojciechowska. W późniejszym czasie działalność organizacji skupiała się na niszczeniu gazetek ściennych ZMP oraz na produkowaniu i rozrzucaniu ulotek w Paczkowie i sąsiednich miejscowościach. Jedną z takich ulotek zaczynała się od słów „Od tylu lat gnębi nas czerwony terror”. Autorem tej ulotki był właśnie Adam Pleśnar, który wkrótce został wyrzucony ze szkoły.

Grupa ta została rozbita przez Urząd Bezpieczeństwa. Tymczasowe aresztowania nastąpiły po decyzji datowanej na 3 maja 1951 r. Akt oskarżenia zarzucał:

...w celu usunięcia przemocą ustanowionych organów zwierzchnich Narodu i zmiany ustroju Państwa Polskiego weszli w porozumienie z innymi osobami w ten sposób, że zorganizowali nielegalną organizację pod nazwą „Krucjata”, której zadaniem było prowadzić walkę z obecnym ustrojem.

Sprawa karna odbyła się 12 listopada 1951 r. w Nysie w ramach sesji wyjazdowej Wojskowego Sądu Rejonowego w Opolu. Pomimo młodego wieku oskarżeni otrzymali wysokie wyroki od 1.5 roku do 5 lat pozbawienia wolności. Wśród odbywających karę znalazł się Adam Pleśnar, który otrzymał 1,5 roku pozbawienia wolności. Wraz z innymi odsiadywał wyrok m.in. w więzieniach w Nysie, Opolu i Jaworznie (więzienie progresywne dla młodocianych). Został zwolniony dopiero 6 grudnia 1952 r.

Działalność antykomunistyczna na celowniku służb

Adam Pleśnar, po wyjściu z więzienia, kontynuował naukę i zdał maturę. Następnie, po październiku 1956 r., był członkiem Klubu Młodych Katolików na Uniwersytecie Wrocławskim, który został wchłonięty przez wrocławski Klub Inteligencji Katolickiej. Od 30 listopada 1956 do 16 stycznia 1957 r. należał do Związku Młodych Demokratów, kierowanego przez Karola Głogowskiego.

W latach 60. został dwukrotnie skazany – 28 lutego 1964 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu na dwa lata za przechowywanie pism bezdebitowych, a po aresztowaniu 3 kwietnia 1964 r., 24 września 1964 r. na 2,5 roku pozbawienia wolności w związku ze sprawą Karola Głogowskiego, który próbował podjąć działalność tajną, opierając się na środowisku ZMD. Został zwolniony przedterminowo 3 lutego 1965 r. W 1967 r. ukończył studia historyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim, a w 1977 r. studia prawnicze na Uniwersytecie Wrocławskim. Mimo to przez cały czas pozostawał pod obserwacją służb.

W latach 70. był działaczem Polskiego Związku Esperantystów. Uczestniczył w protestach przeciwko zmianom w Konstytucji PRL. Od 1977 r. należał do Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela, był jednym z liderów tworzącego się ROPCiO Ruchu Wolnych Demokratów oraz aktywistą wrocławskiej opozycji. Internowany 13 grudnia 1981 r. i osadzony w Zakładzie Karnym we Wrocławiu i Ośrodku Odosobnienia w Nysie z powodu "prowadzenia działalności wywołującej niezadowolenie społeczne i naruszenie porządku prawnego".

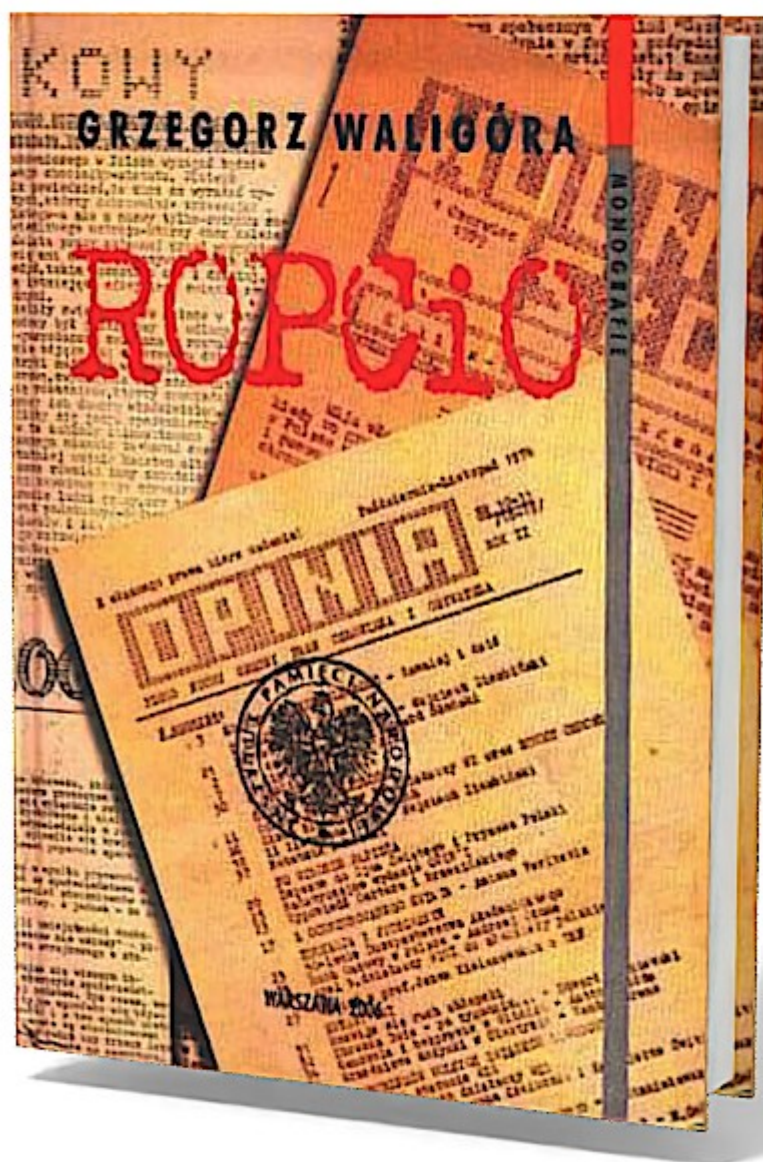
Bohater odrodzonej Polski

W 1995 r. przeszedł na emeryturę, był m.in. działaczem Związku Młodocianych Więźniów Politycznych lat 1945-1956 „Jaworzniacy” i Ruchu na rzecz Jednomandatowych Okręgów Wyborczych. Do końca życia pozostawał aktywną osobą w życiu publicznym.

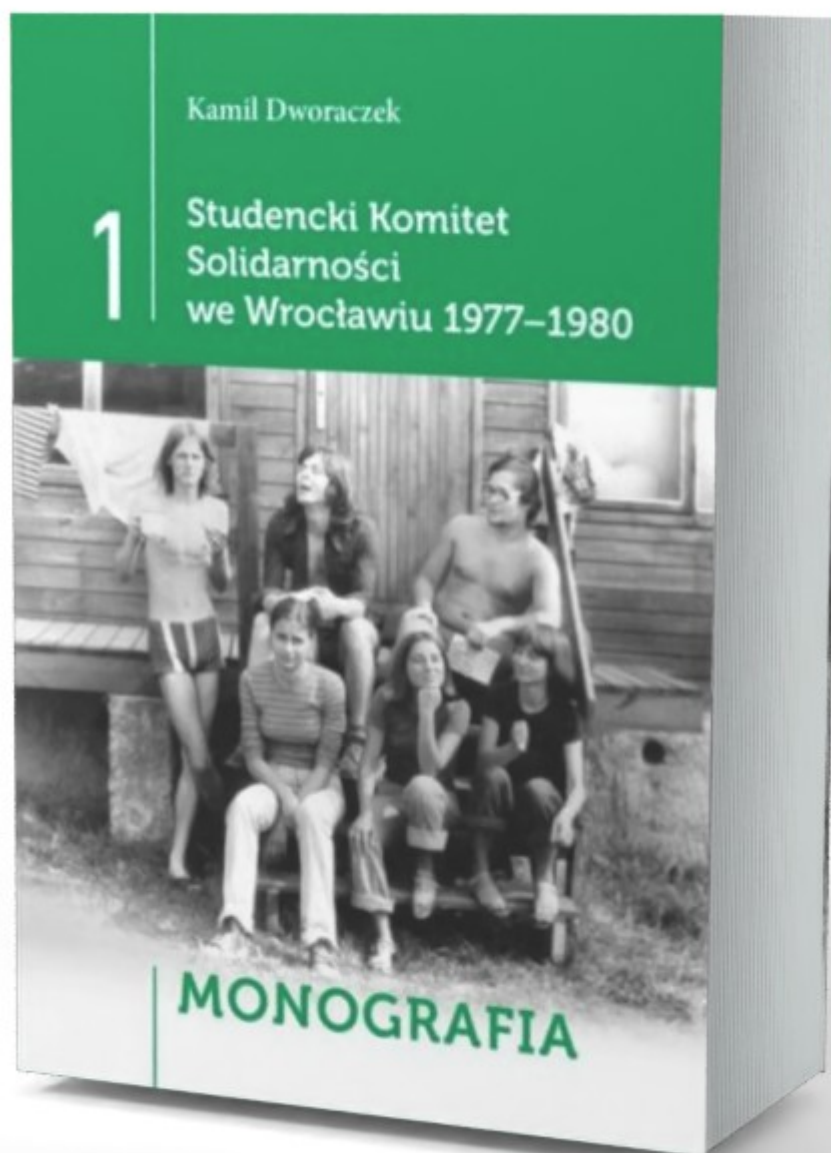
Adam Pleśnar zmarł 9 marca 2013 r. we Wrocławiu. Dwa lata wcześniej postanowieniem Prezydenta RP z dnia 1 kwietnia 2011 r. za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej oraz za działalność społeczną i kombatancką został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Do dzisiaj Adam Pleśnar pozostaje w pamięci jako wytrwały działacz na rzecz wolności i demokracji w Polsce.

W 2006 r. IPN opublikował pierwszą monografię Ruchu Obrony Praw Człowieka i Obywatela (1977-1981), największego obok Komitetu Obrony Robotników środowiska opozycji demokratycznej w PRL w drugiej połowie lat siedemdziesiątych. Dotychczas dzieje ROPCiO pomimo swej złożoności nie wzbudzały większego zainteresowania historyków. Niniejsza książka, oparta na bogatym i różnorodnym materiale źródłowym, przybliży więc zapomniane, w niewielkim stopniu obecne dziś w świadomości zbiorowej Polaków, skomplikowane losy jego uczestników.

W 2018 r. IPN wydał książkę pt. „Studencki Komitet Solidarności we Wrocławiu 1977-1980. Tom 1. Monografia. Tom 2. Relacje. Tom 3. Dokumenty”. Książka Kamila Dworaczka jest pierwszą monografią SKS we Wrocławiu. Dzięki wykorzystaniu różnego rodzaju źródeł - od relacji po dokumenty SB - naświetla działalność komitetu w sposób szczegółowy i bardzo wszechstronny. Drugi tom zawiera opowieści kilkudziesięciu osób związanych ze Studenckim Komitetem Solidarności we Wrocławiu. Trzeci tom tomie zamieszczone zostały najważniejsze dokumenty związane z działalnością Studenckiego Komitetu Solidarności we Wrocławiu (łącznie 114). Są to przede wszystkim oświadczenia SKS publikowane najczęściej z powodu represji wymierzonych przeciwko studentom. W książce znalazły się wszystkie tego typu dokumenty, do których udało się dotrzeć. Zdecydowaliśmy również o zamieszczeniu oświadczeń, których SKS, a ściślej jego reprezentant, był tylko jednym z wielu sygnatariuszy. Przedmiotem wyboru były także dokumenty wytworzone przez wrocławską Służbę Bezpieczeństwa oraz dokumentacja sporządzona przez komórki PZPR. Niniejsza pozycja dostępna jest w naszych księgarniach.

W 2014 r. IPN wydał książkę pt. „Kluby Inteligencji Katolickiej jako przestrzeń działań niezależnych w latach osiemdziesiątych XX wieku”. W niniejszym tomie zaprezentowano dzieje piętnastu spośród kilkudziesięciu funkcjonujących w latach osiemdziesiątych Klubów Inteligencji Katolickiej. W grupie tej znaleźli się reprezentanci wielu regionów Polski, zarówno KIK-i wielkomiejskie, jak i te z mniejszych ośrodków. Choć kluby były stowarzyszeniami o charakterze elitarnym, ich wpływ na kształtowanie katolickiej (i nie tylko) opinii publicznej oraz na przemiany społeczno-polityczne lat osiemdziesiątych XX wieku był o wiele większy, niż mogłaby sugerować stosunkowo skromna liczba członków. Trudna do przecenienia jest też ich rola w animowaniu kultury niezależnej. Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Władze wobec Kościołów i związków wyznaniowych w Polsce 1944-1989”.

Więcej ciekawych materiałów na temat opozycji antykomunistycznej i ruchów walczących z komunistyczną władzą znajdą Państwo w portalu [Przystanek Historia](#).

Audio: dr Grzegorz Waligóra - 17 lutego 1935 roku - urodził się Adam Pleśnar, polski działacz opozycji antykomunistycznej

Aby zobaczyć odtworzyć włącz JavaScript

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)

Opozycja w PRL

Komunikat

Pliki do pobrania

[dr Grzegorz Waligóra - 17 lutego 1935 roku - urodził się Adam Pleśnar, polski działacz opozycji antykomunistycznej \(mp3, 3.72 MB\)](#)

[dr Grzegorz Waligóra - 17 lutego 1935 roku - urodził się Adam Pleśnar, polski działacz opozycji antykomunistycznej \(wav, 27.26 MB\)](#)
